

The background of the entire page is a desaturated, greenish-grey illustration of a city in ruins. In the foreground, a soldier in dark tactical gear with a large backpack stands with their back to the viewer, looking out over a street filled with rubble and destroyed buildings. In the distance, a tall, thin tower rises above the haze. The overall mood is somber and contemplative.

MĚSTO BEZ VÁLKY

Když legenda
probudí naději

Světлана a Nikolaj Ponomarjovovi

FRAGMENT

Město bez války

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

FRAGMENT

Světlana a Nikolaj Ponomarjovovi

Město bez války – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

MĚSTO BEZ VÁLKY

Světlana a Nikolaj Ponomarjovovi

Přeložil Matouš Rýdel

FRAGMENT

Text © Světlana Ponomarjovová a Nikolaj Ponomarjov, 2019
© KompasGuide Publishing House, 2019
Translation © Matouš Rýdel, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-253-5058-4
ISBN e-knihy 978-80-253-5138-3 (1. zveřejnění, 2021) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-253-5139-0 (1. zveřejnění, 2021) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-253-5137-6 (1. zveřejnění, 2021) (ePDF)

Současná generace sovětských lidí
bude žít v komunismu!

Staré přísloví

„Bum-m... bum-m... bum-m-m...“ neslo se tichem. Před očima se rozprostírala bílá clona hned se vlnící jako kouř, hned zase přelévající se jako mléko. Hlavu jako by něco silně svíralo. „Kde to jsem?“ vynořila se z hloubi vědomí myšlenka. Co se to stalo? Nemohl si vzpomenout. Saša se pokusil soustředit se na zrakový vjem. Zvonení ustalo. Skrz mlhu se vynořil strop se sotva viditelnou pavučinou v rohu. Saša usoudil, že jde o kasárny. Pak se mlha rozplynula. Ležel v malé místnosti. Vedle postele stál noční stolek, o něco dál stůl, židle, a ještě jedna prázdná postel. U stolu seděla tlustá žena v bílém plášti a četla noviny. Zprvu vnímal ženu, místnost i příšerný zápach chlóru zvlášť, jako by spolu vůbec nesouvisely a neměly nic společného. Ale pak mu to došlo – je na ošetřovně. Na ošetřovně Učiliště. To znamená, že se stalo něco vážného, že je raněný. Saša stěží nadzdvihl hlavu z polštáře. Ukázalo se, že mu čelo svírá ob vaz. Za oknem zapadalo slunce a táhle hvízdal vítr...

Sašovi se neleželo pohodlně. Při pokusu otočit se na bok div nevykřikl bolestí, která mu probodávala půlku hlavy. Pružinová postel pod ním zavržala. Žena se otočila.

„Prosím vás,“ stěží vyslovil Saša, „proč tady jsem? Jsem raněn? Nic si nepamatuju.“

„Doktor ti to řekne, až přijde,“ neochotně odpověděla žena. „Povím mu, že ses probudil.“

Saša zavřel oči. Hlava ho pořád bolela. A napadaly ho všelijaké nesmysly. Vzpomněl si na výcvik jeho roty ve stepi. Pátá vojenská příprava za rok. Proč na to vzpomínat? Všichni kadeti jezdí na cvičení. Všichni běhají buď nekonečné kilometry v dešti, nebo v parnu. Někdy nalahko, jindy s mnohokilogramovou zátěží. Vyčerpaní únavou se na kontrolní bod sotva doplazí... Je to běžné, tak to bylo

vždycky, je na to zvyklý. Proč je ale tady? Něco se při výcviku stalo. Něco, co si nepamatuje. Praštil se do hlavy. Ale jak? Nemá tušení... Nic se neděje, někdo přijde a všechno mu poví. Přijde Ilja... Saša zahnal přicházející spánek. Proč si hned nevzpomněl? Byla bouře. Písečná bouře, horký suchý vítr z jižních pouští. Společně s nejlepším kamarádem Iljou se vzdálili z vojenského úkrytu. V rozvířeném písku se nedalo zorientovat. Ilja si zvrtnul nohu a kulhal. To znamená, že je taky tady. Jen v jiném pokoji. Zítřka mi všechno poví. Sašovi se ulevilo...

Proležel celou noc. Probouzel se a opět upadal do hlubokého spánku. Za oknem bylo stejně větrno jako ve stepi. Pod stropem blikala chvílemi tlumeně, vzápětí jasně žárovka v podivném skleněném stínidle. Několikrát přišel muž v bílém plášti, něco mu píchl do žíly a odešel, aniž by se Sašou promluvil slovo, třebaže se ho snažil zeptat na svoje zranění a na Ilju. A pak přišlo ráno. Vítr za zdmi ošetřovny se utišil, a spolu s ním odezněly Sašovy vyčerpávající závratě. Díval se do stropu a čekal, co se bude dít. Kadety, kteří byli v Učilišti raněni, posílali na dovolenou. To znamená, že na týden dva se dostane domů. To je jako dostat nečekaný dárek...

Odbíjení zvonu přicházející z venku oznamovalo ranní nástup. A vzápětí přišla tlustá sestra. Byla rozespalá a zamračená. Začala měnit Sašovi obvaz.

„Jak dlouho musím ještě ležet?“ zeptal se.

„Jestli chceš, můžeš vstát.“

„V jakém pokoji je Ilja Větrov?“

„Nevím, kdo se jak jmenuje. Vozí vás sem hodně. Najdi si ho sám,“ odpověděla vztekle. „Ale ne teď. Neopouštěj pokoj.“

Saša vstal, došel k oknu a opřel se o parapet. Ukázalo se, že pokoj je v prvním patře. Dole byla vidět část dvora porostlého zaprášenou trávou, šípkový keř a pevný dřevěný plot obklopující Učiliště po obvodu. Gardové Učiliště, nejprestižnější vzdělávací instituce ve městě, bylo od města zcela odděleno. Nejen vysokánským plotem a výstražnými tabulkami: „Areál Učiliště. Stůj! Nepovoláním vstup zakázán!“, ale i všeobecným vnímáním, že gardové vojsko je elita. Pouze tady, za plotem, můžete prožít skutečný život, udělat dobrou

kariéru a být prospěšný Vůdci. Chlapci z města snili o tom, že se stanou gardovými důstojníky. Do gardy brali jen ty nejlepší a vylučovali z ní za sebemenší prohřešek. Saša byl v Učilišti už druhý rok a znal každý kamínek. Buzerplac, kasárny, školu, sklady, technické prostory... A teď i ošetrovnu, ve které ještě nikdy nebyl. Učiliště bylo postaveno velice dávno pro slavnostní pluk Vůdce, prezidenta tehdy ještě velké federace. Postavili ho kvalitně. Zatím nechátralo a vypadalo impozantně. První studenti osázeli území topoly a smrky, z kterých vyrostly krásné mohutné stromy. Ano, vypadá to tady jinak než ve válkou vysíleném městě...

Saša zalitoval, že okno pokoje nesměruje na druhou stranu. Mohl by se podívat na ranní nástup na place a na pochodující rotu. Nebo jak starší kadeti cvičí sebeobranu...

Vzdychl, došel k posteli a lehl si. Před očima se mu objevila černá známka na šedivém nemocničním povlečení... Jejich rota má teď určité teorii. Řeší příklady z algebry nebo překládá úryvky z nějaké knihy legend napsaných pouštním lidem. A on se tu bude povalovat kdoví jak dlouho kvůli nepochopitelnému zranění hlavy... A Ilju už možná propustili. Srovnali mu zvrtnou nohu a vrátil se do roty. Saša zajímalo, jestli se uzdraví do konce září. Vždyť bylo už osmnáctého. Od října začíná nový učební blok. Čeká je střelba z ostřelovací pušky a kamufláž... A taky zápočet z lingvistiky. Saša si vzpomněl, že půjčil učebnici jazyka pouštních lidí kadetovi z jiné roty. Je to dobrá učebnice, není součástí běžných osnov, ale používá se na univerzitě. Máma mu ji koupila... Koneckonců, ošetrovna je velice nudné místo, obzvláště pokud nemůžete ani na chodbu.

Za dveřmi se ozval hluk a do pokoje vpadnul malý šedovlasý tlustý muž s legračním knírkem. Byl to jeden z nejlepších trenérů Učiliště, kapitán Grigorij Krajev. Obvykle byl upravený a akurátní, dnes ale vypadal silně rozrušený a neupravený.

„Dobrý den, pane důstojníku!“ vyskočil Saša a salutoval rukou naučeným způsobem.

„Sednout!“ rozkázal Krajev. Saša si sedl na postel a trenér na židli. „Mám na tebe jenom chvíli. Já se ptám, ty odpovídáš.“

„Co se stalo? Povezou nás do války?“

„Jsem tady kvůli...“ Krajev nervózně sepal ruce, jako by váhal, jestli má mluvit, nebo rovnou odejít. „Byli tu z Bezpečnostní služby? Ne? To znamená, že teprve přijdou. Jenom co jim doktoři řeknou, že ses zmátořil. Přijdou nebo si tě zavolají k sobě... Nevím, jak je to teď obvyklé. Takže... chtěl jsem ti říct, že je mi úplně jedno, co jste tam s Větrovem vyváděli! V každém případě jsou vaše kousky hloupé a dětinské. Hlavně se nepřiznávej.“

Saša se díval na kapitána a ničemu nerozuměl. Krajev si toho všiml.

„Ty si včerejšek vůbec nepamatuješ? Výcvik?“

„Jo, s Iljou jsme se ztratili. Byla bouře... Zvrtnul si nohu...“ Saša se snažil za každou cenu vzpomenout si na něco, co by mu pomohlo pochopit Krajevova slova. „Pak mě něco praštilo do hlavy...“

„Ne něco, ale Větrov. Praštil tě a pak utekl na jih. Hledají ho, ale ještě ho nechytili. To znamená, že Ilja Větrov je dezertér a zrádce. Rozumíš?“

„Ilja?“ Saša strnul. „To není pravda! Nemohl utéct. Vždyť kulhal.“

„Nebuď jako malej,“ pochmurně se usklíbl Krajev, „zamysli se. Ilja je zrádce. Teď ho bude hledat Úřad. Znáš to místo? Neradím ti, aby ses tam někdy dostal. Větrova najdou a zastřelí. Ale to už je jeho problém. Teď mám strach o tebe...“

Saša mlčel. Běžet v bouři přes celou step do druhého města! To není jen zrada, to je sebevražda... Proč by to Ilja dělal?

„Máš jen jednu výmluvu.“ Krajev se dotkl obvazu na Sašově hlavě. „Snažil ses ho zadržet, ale praštil tě kamenem. Krví ses zbavil podezření.“

„Nesnažil jsem se ho zadržet!“ vydechl Saša. „Vůbec to neměl v plánu! Zůstali jsme pozadu kvůli jeho noze! A pak...“

„A pak tě praštil do hlavy, abys mu nebránil v útěku,“ řekl rázně Krajev a vstal. „Teď už mu nepomůžeš. Mysli na sebe. Výslech vyšetřovatelů z Úřadu není legrace.“

Krajev odešel, jako kdyby nechtěl, aby ho na ošetřovně viděli. Saša zůstal sám s podivnými a děsivými slovy o dezerci. To, co kapitán řekl, bylo naprosto nepravděpodobné... Jako by Sašovi řekli, že se svět převrátil vzhůru nohama nebo že on sám není Alexandr Jerchov, ale

někdo jiný. Vstal a znovu přistoupil k oknu. Jako kdyby pohled z okna mohl něco vyjasnit. I když vlastně mohl. Všechno je na svém místě. To znamená, že svět se nezhroutil. A pokud ano, Ilja nemůže být dezertér. Opravdu, proč si myslí, že někam uprchnul? Určitě je to hloupost. Ilja zabloudil. V takové bouři se mohlo stát cokoli. Jak přišli na to, že ho Ilja praštil? Saša si to nepamatuje. Vždyť není slepý ani pomatený, aby si nevšiml, že byl napaden. Dotkl se obvazu. Hlava ho už skoro nebolela. To byl další důkaz toho, že ho Ilja nepraštil. Kdyby měl v ruce kámen a praštil jím člověka do spánku, nezabil by ho?

„Sašo!“

Saša se opřel o parapet a všiml si, že dole na trávníku stojí jeho kamarádi Vasil, Makar a Vovka. Povytláhl zástrčku a otevřel okno.

„Vyloučili nás!“ křičel Vovka. „Každý, kdo byl včera v našem týmu, je převelen k obrněným jednotkám na jihu. V Učilišti je pozdvižení. Vyslychají důstojníky. Všechno prohledávají.“

„To všechno kvůli Větrovovi,“ doplnil Makar.

„A mě? Mě nikam nepřeveleli?“

„O tobě se mlčí. Možná zůstaneš kadetem. Pěkně jsi to schytil. Bolí to?“

„Bolí,“ zamumlal Saša. „Nenašli ho?“

„Ne. Včera nemohli vyslat vrtulníky kvůli větru. Vyletěly až dneska. Ale za noc daleko neuteče. Sašo, slyšíš?“

Už je neslyšel. Sedl si na postel, ovinul paže kolem kolen a zavřel oči. Co když je to všechno pravda a Ilja opravdu utekl?

„Kdo vám dovolil otevřít okno?“ Do pokoje vpadla tlustá sestra a okamžitě na chlapce dole zakřičela: „Vypadněte odsud! Píše se tu: Žádný hluk!“

Třískla oknem, až sklo zazvonilo.

„Jsi propuštěn. Uniformu máš na příjmu. Jdi do přízemí.“

V malé komůrce Sašovi vydal mladý bažant jeho uniformu. Saša si oblékl vojenský kabát se stopami krve na límci a podíval se do zrcadla. Vůbec nevypadal jako člen gardy. Obličej měl bledý, černé oči se mu horečně leskly, a k tomu měl obvízanou oholenou hlavu. Vzdychl, srazil k sobě paty a naučeným pozdravem zasalutoval. Udělalo se mu zle, až sebou škuhl...

Na příjmu mu doktor oznámil, aniž by se odtrhl od vyplňování důležitých lejster, že se kadet Jerchov musí neprodleně dostavit do kanceláře velitele Učiliště.

„Ve skutečnosti je předčasné tě propouštět, ale takové je nařízení.“ Položil tužku a podal Sašovi skleněnou lahvičku. „Ty prášky ber každé ráno a večer. Zítra si vyměníš obvaz. Lepší by bylo, kdybys ležel, ale když to nejde jinak... Tak se drž.“

Saša strčil prášky do kapsy a vyšel ven. To ho taky převedl jako řadového vojáka k obrněným jednotkám? Včera bylo v jejich jednotce deset lidí. Jak je mužou všechny vyhodit?

Byl teplý zářijový den, ve vzduchu poletovaly pavučinky a vonělo jehličí. Saša šel pomalu směrem k administrativní budově. Jeho vojenské boty dupaly po asfaltové cestičce a zdály se neuvěřitelně těžké, límec ho píchal do krku. Saša se v mžiku zpotil a unavil. I přes to všechno věřil, že se mu nemůže stát nic špatného. Není to jeho chyba. Takže všechno bude v pořádku.

V administrativní budově bylo dusno a rušno. Sekretáři v různobarevných oblecích se věnovali práci, zatímco důstojníci v khaki uniformách jim přinášeli dokumenty. Saša usedl do rohu a zavřel oči. Držel se stranou. Vybavilo se mu, že víc než před rokem seděl na stejné lavici. Přivedl ho sem otcův známý, nechal ho u okénka a sám zmizel v kanceláři velitele. Tenkrát byl Saša ještě malý. Nebylo mu ani čtrnáct. Chodil na gymnázium. Doma stavěl hrady z hlíny a o armádě ani nesnil. Matka si dokonce myslela, že je v rodině vojáků dost a její syn by měl jít na univerzitu a vystudovat medicínu. Neprotestoval. Když medicína, tak medicína.

A pak jednou, v podivně dusném květnovém dni, když bylo město pohlceno šedými temnými mraky a vzduch se dal krájet, se otec nevrátil z práce. Přišli nějací důstojníci v slavnostní uniformě a mámě něco dlouho vysvětlovali v kuchyni. Saša stál za zavřenými dveřmi šířaný nejistotou... Otec padl, když bránil Vůdce. Místo otce měl teď Saša jen šedý kámen na důstojnickém hřbitově. Toho, kdo střílel na Vůdce, okamžitě dopadl Úřad. Ale to na věci nic neměnilo. Saša si mohl jen lámat hlavu nad tím, jak se v jejich městě, nejlepším městě ze všech, mohl objevit takový pomatenec... Svou smrtí si otec vysloužil věnec, který Vůdce položil na jeho hrob, a zápis syna do gardového Učiliště. O univerzitě teď nemohla být ani řeč.

Saša pootevřel oči. Naklonila se nad něj starší žena.

„Je ti špatně? Za kým jsi přišel?“

„Za panem plukovníkem. Kadet Jerchov Alexandr.“

„Hned tě ohlásím.“

Saša se opět ponořil do vzpomínek. Tehdy před rokem z kanceláře taky vyšla žena. „Ty jsi ale fešák,“ zhodnotila ho jako nějakou věc. Bylo mu to protivné. Ale zjevně měla pravdu, když Sašu vzali

do hlavní roty. „Přijali tě,“ řekl otcův známý. „Neudělej nám ostudu!“ A neudělal...

„Vstupte, Jerchove!“ ozvalo se z kanceláře.

Kromě vedoucího Učiliště, plukovníka Bělova, u stolu seděl také Krajev a hubený muž v šedém obleku, kterého Saša neznal. Jeho tvář byla ztrhaná a nažloutlá. Podíval se na Sašu takovým pohledem, jako by byl jeho osobním nepřítelem a příčinou všech nezdarů.

„Posad' se, Jerchove.“ Plukovník kývl směrem k prázdné židli u zdi.

Saša se poslušně posadil.

„Áno,“ protahoval neznámý muž, „máte tady pěkný brajgl, pane Bělove. A co hůř, podezřelý brajgl. Těmi svými usmrkanými dezertéry nám na Ředitelství nedáte spát...“

Krajev si sotva slyšitelně odkašlal.

„Mluvme k věci,“ podíval se na Sašu znovu neznámý muž. „Jsem vyšetřovatel z oddělení předběžného šetření Ředitelství bezpečnosti. A ty jsi Jerchov Alexandr?“

„Ano,“ dostal ze sebe Saša, aniž by chápal, co se děje. Vyšetřovatel prohrabal hnědou složku, která před ním ležela, a začal předčítat:

„Věk: patnáct let. Otec, Jerchov Alexandr, v květnu loňského roku padl jako hrdina, položil život při ochraně Vůdce; matka, Jerchovová Klaudie, učitelka na základní škole, bydlí v Bratrské ulici, dům číslo osm, byt číslo šest. Je to tak, že?“

Saša přikývl.

„Tvůj děda byl taky hrdina?“

„Jo.“

„Dobře... a ty jsi tedy zrádce.“ Sašovi se zatmělo před očima.

„Nejsem zrádce! To je omyl.“

„Ještě jsem se tě na nic neptal!“ vyštěkl vyšetřovatel. Svůj pohled přesunul na Krajeva. „Všichni jsou tu lajdáci. Přišel jsem si sem snad pro jeho výmluvy? Taková potupa pro Učiliště, a všichni se chovají, jako by se nic nestalo.“

Saša se díval chvíli na Krajeva, pak zase na plukovníka. Oba mlčeli, vypadalo to, že se za něj nehodlají postavit. Krajev měl ruce na

kolenou a neustále splétal a rozplétal prsty. Vyšetřovatel vstal, došel až k Sašovi, naklonil se k němu a zeptal se:

„Jsi synem hrdiny, víš ty vůbec, do čeho ses namočil?“ Saša se zabořil do opěradla.

„Jak dlouho se Větrov chystal do Ensku?“ vyptával se vyšetřovatel.
„Nevím.“

„To není odpověď.“

„Já skutečně opravdu nic nevím!“ Saša se s hrůzou díval na vyšetřovatele. „Ilja mi nic neřekl.“

„No jistě,“ procedil vyšetřovatel. „Ten kluk se rozhodl tahat za nos tři dospělé muže. Myslí si, že když zalže, tak ho necháme jít. Myslí si, že bude moct dál studovat na Učilišti. A čest budoucího důstojníka pro něj zřejmě nic neznamená!“

„Ale to vůbec ne.“

„Ne?“ Vyšetřovatel přiblížil svůj obličej, až Saša ucítil jeho dech nasycený levnými cigaretami a něčím sladkým.

„Víš, co by na tvém místě udělal člověk, který si cení své vojenské cti?“ Udělal pauzu a vydechl: „Zastřelil by se.“

V kanceláři nastalo nepřijemné ticho. Saša najednou ucítil stejnou bolest hlavy, s jakou se probudil v nemocnici. Na chvíli měl pocit, že se zase probouzí a za chvíli uvidí bílý strop. V tom pod vyšetřovatelem zaskřípěla židle a přelud se rozplynul.

„No, teď od tebe chci slyšet něco víc než jen, že jsi nevinný.“ Vyšetřovatel se vrátil na své původní místo za stolem. „Takže, s kým se Větrov kromě tebe stýkal nejčastěji a komu mohl prozradit svoje plány?“

Saša zkroušeně mlčel. Bolela ho hlava. Jeho myšlenky předbíhaly jedna druhou.

„Jerchove, odpověz na otázku, na něco se tě ptají.“

„O-on...“ Saša se zakoktal. „Větrov se přátelil jen se mnou. Přišel ze sirotčince. Takové tu moc rádi nemají.“

„Nemají je rádi kadeti, nebo i trenéři?“ zajímal se vyšetřovatel. „Například trenér orientace? Tady ho máš. Řekni mi, jak se choval ke kadetu Větrovovi? Špatně?“

„Dobře.“

„A proč dobře? Vyčleňoval ho z ostatních kadetů?“

Saša přikývl. Potom zakroutil hlavou a bezmocně upřel zrak na Krajeva.

„Ano,“ řekl Krajev. „Vyčleňoval jsem Větrova. A vyčleňoval jsem i Jerchova. Jsou to schopní kluci a je těžké je nevyčleňovat.“

„Pane kapitáne,“ přerušil ho vyšetřovatel, „teď se ptám Jerchova, a ne vás. Z nějakého důvodu mi Jerchov nechce pomoci. Celou dobu čeká, co mu napovíte. To lze považovat za organizovanou záškodnickou skupinu. Někdo přeci musí kadetům našeptávat, aby se vydali do nepřátelského města. Samotné by je to nenapadlo, no ne?“

„U nás v Učilišti žádní záškodníci nejsou,“ namítl Krajev.

„To znamená, že jsou někde venku!“ štěkl vyšetřovatel. „Dostával Větrov opuštěný?“

„Jednou měsíčně na dva dny.“

„Kam šel naposledy?“

„Letos naposledy a stejně i před tím odcházel spolu s Jerchovem k němu domů,“ odpověděl Krajev.

„No, Jerchove... všechno tak jako tak směřuje k tobě.“ Vyšetřovatel vytáhl z kapsy zápisník a tužku a začal si něco zapisovat. „Tvoje vina je natolik zřejmá, že není co dokazovat...“

„Počkejte,“ přerušil ho Krajev, „jaká vina? Větrov ho praštil do hlavy, aby mu nebránil v útěku. Kdyby byl Jerchov vinen, tak by utekli spolu.“

Vyšetřovatel se na něj podíval ledovým pohledem.

„Vy nejste žádný vyšetřovatel. Jste jen obyčejný trenér orientace. Bývalý trenér... a o tom, jak ho praštil, si ještě promluvíme. Udělal to příliš jemně, aby ho nezabil, ale jen odvrátil podezření... Navíc je vyložené, že by měl plán, a nikdo kolem něj nic nevěděl. Větrov přeci není ani superspion, ale ani šílenec, aby utekl bez přípravy. A pokud jde o Jerchova... Jestli je pro něj přítel zrádce důležitější než kariéra a studium v Učilišti, to je jeho věc. Strčil bych ho do vazby na našem Ředitelství, ale důkazů není dost. Nicméně doufám, že v gardě nezůstane.“

„Nevylučujte mě,“ zašeptal Saša, „nic jsem neudělal.“

„Ty možná ne. Ale tvůj přítel je nepřítel města. V tom je ten problém.“ Vyšetřovatel vstal, schoval zápisník do kapsy a kývl na

plukovníka: „Myslím, že jsme dnes skončili. Když to bude nutné, začneme si volat kadety. Přeji hezký den.“

Odešel. Několik sekund bylo v kanceláři mrtvolné ticho. Pak vzal plukovník ze stolu složku, kterou vyšetřovatel otevřel.

„Tvé doklady, Jerchove. Jsi vyloučen. Erární vybavení odevzdej do skladu.“

„Vy ho nikam nepřevelíte?“ zeptal se Krajev.

„Černé razítko v osobní složce. V profesionální armádě jsou zrádci k ničemu. Možná u civilní obrany nebo útočné brigády...“

Se Sašou se zatočil celý svět. Chytil se židle. Krajev vzal z plukovníkových rukou složku a téměř vytáhl Sašu na chodbu.

„Ještě není nic ztraceno,“ řekl. „Tím černým razítkem tě jenom straší. Za pár let se můžeš zkusit dostat do tankové školy nebo k pilotům vrtulníků.“ Upřeně se na Sašu zadíval. „Nebo získáš civilní vzdělání. To je ještě lepší. Matka má jen tebe. Na co platit za školu, kde tě můžou každou chvíli zastřelit?“

„Zastřelit?“ Saša zvedl ke Krajevovi oči. „Sám se musím zastřelit. Vždyť mě teď všichni budou mít za zrádce.“

„Všichni ne, jen Úřad. Pokud by zastřelili každého, koho podezírají, nikdo by ve městě nezbyl. Rozumíš? Jdeme.“

Vyšli ven. Okolí Učiliště vypadalo jako obvykle: smrky, cesty, plakát „Bráníme město“. Život v Učilišti, zákonitý a jasně předepsaný, plynul dál. Sašu a Krajeva tu a tam míjeli kadeti, zasalutovali na pozdrav a spěchali dál. Saša se díval na kadety, stromy a budovy, a přemýšlel nad tím, že si jiný život snad ani nedovede představit. Může se vůbec jen tak ukázat doma? Vždyť se tam za poslední rok a půl vracel jen málokdy. Co bude dělat? Na univerzitu nemají peníze a vyučený v žádném oboru taky není. Nevezmou ho ani do dílny. A co bude s mámou? Má nemocné srdce. To, že ho vyloučili, by ji mohlo zabít.

„Posloucháš mě?“ Odněkud shora zaslechl Krajevův hlas. „Říkám ti, drž se. To se prostě stává. Možná se to změní k lepšímu. Kdoví...“

V podvečer přišel Saša domů. Dokud byl ještě v Učilišti, dokud vracel učebnice, uniformu, loučil se s kamarády, jeho smutek nebyl tak velký. Teď ale cítil, jak ho to uvnitř trhá na kusy. Věděl, že nemůže jít domů. Že by měl umřít, aby nedělal mámě ostudu. Ale nohy ho samy donesly až k domu. Chvilí před ním stál a pak vešel do vchodu. Na dveře zaklepal nejdřív velmi opatrně, pak o něco silněji. V bytě se ozvaly máminy kroky. Byl to lehký šustot vlněných papučí na dřevěné podlaze, až na to, že teď zněl nějak hlasitěji než obvykle. Máma zastavila u dveří a zeptala se:

„Sašenko, jsi to ty?“

Saša překvapením nadskočil. Obyčejná matčina otázka najednou zněla netečně, jako by se její syn dávno zastřelil a matka už nikoho nečekala. Saša ztuhl, zaražený takovou myšlenkou, a matka se zeptala ještě jednou. Pak nastalo ticho, dlouhé ticho. Někde za sousedními dveřmi se ozval šepot, nic neznamenantající, ale zneklidňující, za druhými dveřmi jako by zamňoukala kočka. Tma začala být děsivá. Saša byl připraven se otočit a okamžitě utéct pryč. Pryč od dveří, pryč z domu, pryč z města...

Dveře se otevřely. Sašu na chvíli oslepilo jasné světlo z petrolejky, kterou matka držela před sebou. Její tvář byla bledá a unavená.

„Ach, Sašenko,“ vydechla a neohrabaně ho k sobě přitahovala jednou rukou. V bytě byly nepříjemně cítit léky. V předsíni se válely věci shozené z věšáku. „Lidé z Úřadu,“ vysvětlila matka, „byli hrubí a děsiví...“

Vzlykala. Saša vzal z jejích rukou lampu a šel do kuchyně. I tam byl nepořádek.

„Sašenko.“ Matka si ho teprve teď prohlédla. „Co se ti stalo s hlavou?“

„To nic,“ zamumlal. Vypadá to, že ti, co přišli za matkou domů, jí zřejmě neřekli, co se stalo. „Raději mi pověz, co chtěli? Na co se tě ptali?“

„Něco hledali. A ptali se na Ilju. Na to, jak jste měli opuštěčky. Říkali, že Ilja něco provedl...“ Matka se soustředně rozpomínala. „Chtěla jsem tě zítra navštívit v Učilišti. Takové trápení... Ilja je takový milý kluk. Co udělal? Vždyť ho můžou vyhodit, ne?“

„Mami,“ přerušil ji Saša, „co říkali o mně?“

„Nic. Jen prohledali tvoje věci.“

Saša si sedl na židli a opřel lokty o stůl. *Máma neví o tom, že mě propustili. A o Iljovi taky nic. Už tak je rozmrzelá. Co bude dál?*

„Synáčku, co to máš s hlavou? Není to vážné?“

„Ne.“ Saša se pokusil o úsměv a začal si vymýšlet: „Na cvičení jsem vyskočil z nákladáku a praštil jsem se. Tak mi dali opuštěček. Budu doma týden.“

Máma začala zapalovat sporák. Saša se díval, jak se unaveně pohybuje, a horečně přemýšlel. Úřad už sem nepáchne. K čemu ho ještě potřebují? Vždyť ho i z Učiliště vykopli a nechali jít. Takže matce nic neřekne. To bude pro všechny lepší. Jen musí do týdne něco vymyslet. Měl by přijít na to, kam půjde, aby si máma myslela, že je v Učilišti. Zkusit se dostat do továrny, kde zaměstnanci dostávají nocleh v baráku, nebo k nějaké bezpečnostní službě... Musí existovat nějaké řešení.

„Synáčku, a Ilju... drží na Úřadě? Můžu se za něj jít přimluvit? Určitě je nevinný.“

„Mami, jen to ne! Na Úřad nechod!“ Saša vyskočil. „Je to... je to jeho vina. A už nejsme přátelé!“ Matka ještě něco říkala, ale Saša kolem ní prošel do pokoje a začal si připravovat spaní. Měl by si jít lehnout, aby nemusel odpovídat na její otázky. Lehnout si a všechno si pořádně promyslet.

Navíc už ho z toho všeho šílenství bolela hlava.

Matka ohřála čaj, nabídla mu něco k snědku a pak ještě dlouho seděla a opravovala sešity. Bylo slyšet její vzdychání a šustění stránek. Saša ležel nehybně a přemýšlel. Pomalu vychází najevo, že Ilju vlastně neznal. Neznal toho, vedle něhož rok stál v jedné řadě, vedle koho spal na společné palandě a seděl ve společné lavici.

Vždyt se s Iljou vůbec nehádali. Saša si vzpomněl, jak na jeden z prvních nástupů přinesl jeho kamarád kotě, které našel u plotu Učiliště, a dostal za to samovazbu. Sašovi se to zdálo jako nespravedlivý trest a začal se hádat s důstojníkem, za což ho posadili do cely společně s Iljou.

„Podívej,“ řekl Ilja, „pořád se vyskytujeme na stejných místech, v Učilišti, ve stejné rotě, v jedné cele. Myslíš si, že je to jen tak? Ne, není to jen tak. Jsme nějak spojeni.“

„Ano,“ odpověděl Saša, „jasně, že jsme spojeni. Přísahahejme, že se nikdy nerozdělíme, ani když nás pošlou do války.“

„Tak jo,“ souhlasil Ilja. „Jen musíme přísahu stvrdit krví. Ať je platná.“

Rozřízli si kůži na prstu hřebíkem, který vytáhli bůhví odkud, a smísili svou krev.

„Takže,“ řekl Ilja a olizoval krev z prstu, „teď budeme pořád spolu.“

Konečně matka zhasla lampu a lehla si. Saša se kousal do rtů a čekal, až matka usne, a pak se teprve rozplakal. Dřív ani netušil, že má v sobě tolik slz. Plakal a plakal. A slzy nepřestávaly téct. Venku byla hluboká noc, když zeslábl a usnul, nebo ztratil vědomí...

Bylo chmurné ráno. Na střechu bubnoval jemný déšť. Vítr čechral nažloutlé listy javorů. Když se Saša probudil, nějakou dobu si nemohl uvědomit, co se to vlastně stalo a proč je doma. Když mu to došlo, udělalo se mu nevolno. Matka už odešla do práce. Zvedl se a chtěl se jít osprchovat. Ze zrcadla na něj utahaně zíral vyzáblý bledý výrostek, který jen vzdáleně připomínal Sašu. Obvaz se mu v noci sesunul a obnažil krvavý strup. Saša se otočil, postavil se na špičky a z police sundal starou lékárničku. Obvaz v ní naštěstí byl. Když si převazoval hlavu, mračil se bolestí. Pak polkl pár pilulek, které dostal na ošetřovně, umyl se, zavřel za sebou dveře a zaklepal na sousedy. Teta Líza a strýc Víta měli jako jediní v domě telefon.

„Ahoj, vojáku,“ řekla teta, když ho uviděla, „máš pěknou čelenku!“

„Potřeboval bych si zavolat,“ vydechl Saša.

Vzal telefonní seznam a vytočil číslo agentury pro ostrahu obchodních konvojů přes poušť. Zeptal se, jestli nepotřebují strážné.

„Zavolejte za měsíc,“ požádali ho. V komunálních službách, které spravuje město, nepřijímali pracovníky v jeho věku. V bezpečnostní službě Sírius nebrali telefon a v personálním oddělení tovary mu na rovinu řekli: „Místo nemáme. Už nevolej.“ Nakonec zavolal do polovojenské obranné služby Zteč.

„Co chcete?“ ozval se hrubý hlas na druhé straně.

„Nehledáte kluky do útočných brigád?“

„Tak to musíš být až po uši ve sračkách, co?“ zajímal se nadšeně neznámý hlas.

„Jsem na tom špatně.“

„Přiď na nábor. Ulice generála Pjotkovského šest. Tady jsou vždycky vítán, člověče. U nás si přičichneš k střelnému prachu. Kompletně zajišťujeme bydlení, žrádlo, mundúr i holky. Haha.“

„Můžu přijít za pár dní?“

„Do toho, kámo. Doufám, že seš zdравej jako řípa? Ať nezdechneš, než k nám dorazíš!“

„Jsem bývalý kadet Vůdcovy gardy,“ povzdechl Saša.

„No zřejmě ti to tam pěkně lezlo na nervy, jestli jdeš z gardy rovnou k nám, haha...“

Saša zavěsil. Útočná brigáda byla poslední místo, na které byl ochotný přistoupit. Ve městě se říkalo, že všichni od nich jsou zloději a darebáci... Ale nabízeli ubytování. A nakonec, když to bude hodně zlé, vždycky může odejít. Poděkoval tetě Líze a vrátil se domů. Začal uklízet. Posbíral ze země věci, které vyházeli z jeho skříně. Pokoj byl ponurý a tichý. Ticho v něm probouzelo stesk. Ještě chvíli a celého ho pohltí. Začne se dusit a plakat. To nemůže dopustit. Saša si pustil rádio. Okamžitě se ozvala známá pochodová píseň. Hned mu bylo líp...

Je až překvapivé, kolik krámů nahromadil za poslední dobu. Dotáhl sem všechno harampádí ze starého bytu, ve kterém žili ještě s otcem. Tehdy si myslel, že když si nechá všechny školní sešity, lahvičky s barvami a lepidlem na modely letadel, šrouby z různých stavebnic, bude se mu žít dobře a rozumně jako dřív. Teď to působilo směšně. Saša si donesl z kuchyně odpadkový koš a vyhodil do něj sešity. Ten, který ležel nahoře, už nebyl z gymnázia, ale z Učiliště.

Opatrně ho otevřel. Byla to prostorová geometrie. Na konci byl labyrint, ve kterém s Iljou hledali poklad.

Taky ho hodil do koše. Ilja je zrádce. Jeden z těch, kdo si přeje, aby se jejich města zmocnili bandité z Ensku. Jeden z těch, co střílejí na Vůdce. Není o nic lepší než ten parchant, který zastřelil jeho otce. Nemá cenu na něj myslet.

Saša našel hadr, pečlivě otřel police, postavil na ně knihy a pár fotek v dřevěných rámečcích. Na jedné byl jeho otec v uniformě, na druhé matka s malým Sašou v náručí. Položil na polici zkamenělý zub nějaké šelmy, který mu otec daroval. Hliněný hrad, který tam předtím stál, se při domovní prohlídce rozbil a Saša musel posbírat střepy a vyhodit je. K čemu je hrad, když se ti život obrátí vzhůru nohama? V rádiu začal pořad o slavných hrdinech předchozí války za nezávislost. Dal ho nahlas...

Když byl s úklidem u konce, řekl si, že si bude číst, jenže elektřina byla stále odpojená a petroleje měli málo. Saša vzal plechový kanystr a vydal se na tržiště.

Musel jít kolem náměstí Svobody. Když ještě chodil na gymnázium, s kamarády si sem chodili hrát. Za starých časů, které si Saša ale nepamatoval, byla na náměstí fontána. Nyní z ní zbylo jen několik zrezivělých trubek a popraskaná betonová nádrž, rozpadající se na kusy. Dřív sem Saša doběhl za pár minut, ale dnes šel mnohem déle. Za chůze počítal cihlové dvoupatrové domy. První, druhý, třetí. Za pátou budovou začínalo náměstí.

Saša překročil nízký zrezivělý plot a posadil se na jednu z laviček rozmístěných kolem náměstí. Na sousední lavičce si několik chlapců v gymnaziálních uniformách vyměňovalo kartičky. Na další spal starší chlapík a na té následující se líbal nějaký pár. Kluk v maskáčích a dohola ostříhaná baculatá holka. Za náměstím se tyčily domy z plastu a oceli. Bylo zvláštní, že se v jejich oknech neodráželo slunce vycházející zpoza mraků. Určitě byla špinavá. Z paměti se mu vynořila vzpomínka, jak s Iljou a Makarem myli okna v kasárnách. Bylo to nedávno. Saša zavrtěl hlavou a zakázal si myslet na Ilju. Jeho pohled se přesunul z domů doleva. Stál tam pomník nějakého vojevůdce. Zamračený důstojník v brigádýrce, širokých

kalhotách, vysokých botách a s mečem. Saša si dřív myslel, že takhle vypadali rytíři z knih, ale pak se dozvěděl, že nosili brnění. Nápis z pomníku dávno zmizel, ale surový vzhled muže připomínal hrdinu ze starověkých válek. Za pomníkem založili malý park osázený zakrslými břízami a topoly. I v něm byly lavičky.

Sunce stoupalo stále výš a dokonce i přes svetr začalo připalovat. Saša vstal a šel dál. Téměř každý dům, kolem kterého procházel, měl spojený s nějakou příhodou. V jednom žili jeho spolužáci z gymnázia, v druhém přátelé z Učiliště nebo matčini známí. A s Iljou prošel téměř celé okolí. Ilja se rád jen tak procházel po městě. Občas se celý opuštěk toulali po zapadlých uličkách. „Představ si, Sašo, že jsi tu poprvé nebo že tady hledáme nebezpečného špiona.“ Saša si představoval všechno, co Ilju napadlo. S takovým přítelem to bylo pokaždé zajímavé. Chytali špiony, a teď je Ilja sám špion. A Saša je jako jeho komplic. Zastavil se a čekal, až se mu přestane točit hlava. Uvědomil si, že už je na tržišti. Dostal opravdový hlad. U staré paní si koupil piroh s brambory a u mladého chlapce petrolej. Sedl si na desku přibitou ke dvěma pařezům. Piroh byl cítit gumou. Co naplat. Saša žvýkal a díval se na druhou stranu cesty. Začínaly tam dělnické čtvrti zastavěné zchátralými cihlovými budovami, soukromými domky a paneláky s padající omítkou. V těchto čtvrtích bylo hodně narkomanů, násilníků, bezdomovců... Ještě dál na jihu se nacházely rozvaliny, bašta útočných brigád. Místo, kam se měl brzy dostavit. Jednou, když ještě chodil na základní školu, už tam byl, ale rozběhli se za ním místní opilí kluci, a už tam víckrát nepáchl. Matka mu to navíc zakázala.

Saša vzal kanystr s petrolejem a vydal se domů. Na náměstí stále seděl ten pár, ale teď kluk na svou přítelkyni křičel: „Náno hloupá! Pořád to děláš, mrcho!“ Dívka plakala a slzy si utírala do rukávu. Saša si pomyslel: tak by se s holkou mluvit nemělo... Opřel se o pomník, popadl dech a pokračoval kolem dvoupatrových domů. Počítal je pozpátku: Pět, čtyři, tři...

Když se vrátil domů, v hlavě mu hučelo jako zvon v Učilišti. Nejistým krokem šel do kuchyně, postavil na stůl petrolej a lehl si na matčinu pohovku. Bylo to poprvé, kdy mu doma nebylo příjemně. Je těžké lhát, je těžké neprozradit se.

Uběhlo pět dní. Saša se vyhýbal rozhovorům s matkou. Předstíral, že spí nebo že je zaneprázdněný. Matka si ničeho zvláštního nevšimla, především proto, že si pečlivě měnil obvaz, polykal pilulky a cítil se pořád líp. Deprese ustoupila a Saša už čile přemýšlel o nadcházejícím životě v útočné brigádě. Doufal, že to nějak zvládne. I tam přece žijí lidé.

Nakonec se pevně rozhodl, že zajde do náborové stanice. Vstal brzy, vzal si batoh a dal do něj náhradní oblečení, nůž, zápalky a polní lahev. Natáhl si kalhoty, košili a svetr. Rozhlédl se, co by si ještě vzal. Z lepenkového prasátka vysypal své úspory, osm marek v drobných mincích. Rozstrkal si je po kapsách, utáhl šněrování na batohu a otevřel dveře do chodby.

Na prahu stála matka, která se kdoví proč vrátila z práce.

„Sašenko, nějak jsem vytušila, že odcházíš. Vracíš se zpět do Učiliště?“

„Jo, už je načase.“ Kopl batoh pod pohovku. „Nechci zůstat pozadu a mít problémy se zkouškama.“

„Nechtěl sis se mnou promluvit, než odejdeš?“

„Nechtěl jsem tě znepokojoovat. Vždycky se strachuješ, když odcházím. Chtěl jsem ti nechat vzkaz.“

„Sašo, Sašo...“ objala ho, „už jsi opravdu vyrostl!“

Sotva se nadechl a usmál se.

„Zavolám ti, když to půjde. Pokusím se.“

„Dej si pozor na nákladáky.“ Matka šla do kuchyně a vrátila se se dvěma modrými papírky v ruce. „Tady máš, dvě marky. Kup si něco.“

Saša vzal peníze, zamával a vyšel ven. Vzít si s sebou batoh teď nebylo možné.

Blízko náměstí Svobody stál plechový přístřešek, vedle kterého zastavovaly autobusy městské dopravy. Autobus, do kterého Saša nastoupil, byl starý, drnčel a chyběla mu polovina oken. Místo sedadel v něm byly provizorně sbité lavice. Na boku autobusu byl nápis: „Spoj hradí organizace Zteč. Přidej se k nám, staneš se hrdinou!“ A těsně pod tím bylo nakřivo křídou napsáno: „Přeprava mrtvol.“

Autobus jel na jižní periferii. Cestovalo v něm několik dělníků v ušpiněných kombinézách, podomní prodejce se složeným vozíkem a tucet tetek různých postav, ale s nezaměnitelným zápachem cibule a sádla. Saša se posadil na lavici do samého rohu, autobus se dal do pohybu a za oknem se míhaly domy, od náměstí k periferii byly čím dál nuznější. Na občasných zastávkách nastupovali do autobusu neupravení, neoholení muži a kousek před poslední zastávkou se dovnitř nacpalo asi dvacet kluků, kteří hlasitě hulákali a smáli se. Saša dával najevo svou nelibost, ale nevěnovali mu pozornost. Brzy autobus dorazil na nástupiště zarostlé lebedou a pelyňkem. Od něj se do různých stran rozbíhalo několik uliček. Občasné domy byly až téměř po okna ponořené do nánosů země, prachu a smetí. Saša jen s obtíží rozeznal nápis na odřené cedulce: ulice Pjotkovského. Dům číslo šest se od ostatních lehce odlišoval. Za vysokým dřevěným plotem se rozprostíral upravený dvorek. Zdi byly natřené a dveře pobité novým povoskovaným plátnem.

Saša strčil do dveří a ocitl se v malé místnosti. U pultu, který se podobal barovému, stáli tři mladíci v černých uniformách.

„Co chceš, holobrádku?“ zeptal se jeden z nich. Ostatní se ani neotočili.

„Chci se dát naverbovat.“

Nejvyšší, a zřejmě i nejstarší z nich vyhrabal za pultem šedý lístek a podal ho Sašovi.

„Tu máš, vyplň to. Máš nějaký doklady? Ne? No, nejsou nutný.“ Saša si sedl a začal vyplňovat dotazník.

„Dobře sis to lozmyslel, pšíteli?“ zeptal se ho mladík s odznakem „Všichni jsou idioti“. Šišlal tak směšně, až se Saša usmál.

„Dobře.“

„Vítej v útočné brigádě,“ řekl ten vysoký. „Tady máš dárek pro nově příchozí: *Žoldákův kodex*. Počkej chvíli. Poradíme se, kam tě pošleme.“

Odvedli Sašu do vedlejší místnůstky. Na široké koženkové pohovce s hromadou vulgárních nápisů seděli další dva kluci jeho věku. Jeden z nich kouřil odporně páchnoucí balenou cigaretu. Saša se otočil a snažil se nedýchat. Zvedal se mu žaludek. Za několik minut přišel ten vysoký.

„Máme tři místa. Voroncova čtyřicátá pátá brigáda ve věžáku číslo 31, čtvrté patro. Tam půjdeš ty, holobrádku. Černovova osmdesátá osmá brigáda ve věžáku číslo 14, druhé patro. Tam půjdete vy dva. Ve skladu dostanete uniformy. Doprovodí vás Eda Králík. Tady máte doklady žoldáků. Jo, a ať vás ani nenapadne utéct s novou uniformou do centra. Najdeme vás a zmalujem, že vás vlastní matka nepozná.“

Ukázalo se, že Eda Králík je ten ráckující mladík s odznakem. Rychle vysvětlil dvěma klukům, kde najdou Černova. Byli místní a doprovod nepotřebovali. Pak přišel k Sašovi.

„Dostaneš se do doblé palty, pšíteli. Víta je fajn. Je fakt, že je tlochu padlý na hlavu. Všichni mu žíkají Víta Schíza.“

„A proč padlý?“

„To nevím, upadl, možná... někdy. Někdy si myslí, že ho pozolují.“

„Jak pozorují?“

„No, pozoluje ho. Čelný lozum. Schíza je plostě Schíza. Ale jinak jsou to splávní kluci.“ Králík ukázal Sašovi na dveře. „V té stodole je sklad. Dostaneš mundůl a půjdeme.“ Ve stodole Saša dostal černé kalhoty, vojenský kabát, bundu, nepromokavé okované boty z druhé ruky a vybledlou čepici se sotva čitelným nápisem Zteč. Všechno mu to zabalili do tlusté vrstvy balicího papíru.

„Co unifolma?“ ironicky se zeptal Králík. „Dlsnější než v tom vašem Učilišti?“

„Ujde. A musí se v tom chodit?“

„Co blázníš?“ vyvalil oči Králík. „To je jen do bitev. Když ji loztlháš, tak ti dají velký kulový. No, možná, že za pál let. Ale jak dlouho chceš žít?“

„Rád bych dlouho,“ zamračeně odpověděl Saša.

„Kdo chce žít, nejde k nám!“ zamumlal poučně Králík.

Prošli soukromým sektorem jižní periferie a ocitli se v rozvalinách. Bývala to prestižní čtvrť, ale hned na začátku nekonečné války byla vybombardovaná. Válka všechno změnila. Bombardéry nemá nikdo rád. Jen polorozpadlé věžáky zlověstně pozorují město prázdnýma očima. Sašou otrásl nepřijemný pocit.

„Každý dům má své číslo,“ dal se Eda znovu do řeči. „Teda, ne každý, ale jen ty, ve ktelých není pšíliš nebezpečné žít... Do ostatních laději nechod, jenom když to jinak nejde.“

Saša se snažil zapamatovat si, kam ho vede, ale nedařilo se mu to. Musel se pořád dívat pod nohy. Spolu se svým průvodcem šlapali po střepech rozbitého skla. Obcházeli hromady železobetonových sutin s trčícím potrubím, které po krajích obrůstalo pichlavými šípkovými keři. Někdy Saša zaslechl výkřiky, nadávky, psí štěkání, občas proti nim kráčeli špatně oblečení kluci.

„Opatrně, ať neupadneš,“ radil Králík. „Ti, co tu žijí, nejsou moc čistotní. Nemáš náhodou cigála? Někdo tu hnije už osm dní. Je tu lepší kouzít. Ne? Škoda, tak plostě zadlž dech.“ Opravdu, odněkud z rozvalin se táhl nepřijemný zápach rozkladu. Saša s Edou se málem dali do běhu.

„To si nejspíš hlají satanisti. Vyhlásili jsme na ně hon. Jo, všechny ty palazity nepochytáš. Pohybuje se tu všelijaká seblanka. Samotný ty můžeš chodit jen pšes den, a i tak se musíš lozhlížet. Bylo doblé, pšíiteli, abys měl zblaň. Do boje nám je dávaj, ale samozřejmě je lepší mít svou. Umíš stšílet? Jsem to ale vůl. Vždyť jsi z Učiliště.“

Nakonec se zastavili před bývalou jedenáctipatrovou budovou s tučným červeně natřeným číslem 31. Bombardování zničilo jen horní patra. Spodní část se poměrně zachovala.

„Jsmo tady,“ řekl Králík. „Je to doblý balák. Je tu dohlomady pět bligád. Takže vás v noci po jednom nepodžežou.“ Saša poslušně lezl za Králíkem do díry, která sloužila jako vchod. Vstup působil jako spolehlivá barikáda a veřejný záchod v jednom. U schodů ležel na pytlích s odpadem dlouhý kluk s brýlemi a přilbou. Když uviděl Sašu s Králíkem, lině na ně namířil zašpiněnou brokovnici s upilovanou hlavní.

„Kam se hrnete?“

„Copak to nevidíš, ty plotitanková hnido?“ zasmál se Králík. „Pšivedl jsem vám nováčka..“

„Vidím,“ odpověděl dlouhán. „Máš všechno?“

„Běž,“ strčil Králík Sašu do zad. „Pšes pytle.“

Skrz vybitá okna pronikal na schodiště dostatek světla. Bylo vidět, jak jsou všechny zdi popsané vulgarismy a spoustou jmen. Vedle jmen byla data, patrně narození a smrti. Ve třetím a čtvrtém patře nebyly prakticky žádné odpadky a všechny dveře byly vcelku. Na jedněch bylo naškrábáno: *Tady žije Kuzja*. Na dalších byly namalovány penisy a pod nimi bylo krásně a s kudrlinkami napsáno: *To je pro vás!* Eda došel k nejméně nápadným dveřím ve čtvrtém patře a hlasitě zaklepal.

„Vypadni!“ ozvalo se zevnitř.

„Pitomče, otvílej, vedu náhledu!“

Dveře se pootevřely. Na prahu stál zrzavý štrapatý kluk s odstávajícíma ušima.

„To je Jova,“ objasnil Králík.

„Ljova, anebo taky Lev,“ opravil ho zrzek chraplavým hlasem a poškrábal si hrud' pod kdysi bílým tričkem. „Pojďte dál, pakáži, když už jste mě vzbudili.“

Byt byl celkem velký a ve srovnání s vchodem čistý. Na stěnách se zachovaly zbytky tapet s geometrickým vzorem. Potrhaná místa zalpili noví obyvatelé bytu plakáty s drsnými hochy a nahatými holkami. Saša si povzdechl. Za tohle by je z Učiliště vyhodili... Velký pokoj, který dřív sloužil jako obývací, přestavěli na jídelnu. Polovinu zabíral obrovský stůl, jednu nohu měl vyrobenou z otesaného kmene stromu. Všude kolem byly různé židle, stoličky, jednoduché bedny. Desku stolu tvořila špinavá překližka. Na překližce ležely ohryzky, cigaretové nedopalky, hromadily se na ní plechové misky a hrnky.

„Zvykneš si?“ zeptal se Králík. „Posaď se. Seženu ti velitele.“

Saša si opatrně sedl na dřevěnou bednu. Ljova zmizel v jednom z pokojů a dál si ho nikdo nevíšimal.

„Všechno je v pořádku,“ uslyšel Králíkův hlas z chodby. „Počkej, postalají se o tebe. Mizím.“

„Drž se,“ odpověděl Saša.

„Ty taky.“

Zakrátko do místnosti vstoupil obrovský blondatý kluk. Měl na sobě elegantní šedou bundu a kalhoty stejné barvy. Postavil se naproti Sašovi a podal mu ruku.

„Já jsem Oleg. Vem si svoje hadry a pojd' se mnou.“

Provedl Sašu úzkou chodbičkou za obývacím pokojem a otevřel dokořán jednu ze čtyř prkenných dveří.

„Bydlíme po dvou. Tvůj spolubydlící je Kješa, je v pohodě, budete si rozumět. V místnosti naproti je kapitán a s ním bydlím já. Udělej si pohodlí, vybal si.“

V místnosti, kam Oleg Sašu poslal, byly dvě dřevěné pryčny, skříň s jedněmi dvířky a noční stolek s krásnými vyřezávanými nohami. Na stolku stál zpola rozebraný magnetofon, špinavá konvice a sada šroubováků. Zdi místnosti byly polepené plakáty s tanky a auty a na zemi bylo květované linoleum. Na vzdálenější pryčně spal pod dekou kluk s tankistickou přilbou.

Saša hodil balík s uniformou na podlahu a lehl si na volnou pryčnu. Nový život měl začít s deseti markami v kapse.

„Hele, jak se jmenuješ?“ zeptal se jeho spolubydlící a otočil se.

„Já? Saša.“

„Já jsem Kješa. Bývalý kadet obrněných sil.“ Kluk si prohlédl Sašu svýma šikmýma očima a přátelsky se usmál. Měl vystoupulé lícení kosti a opálenou, a jak se Sašovi zdálo, i dobrosrdečnou tvář.

„Vyhodili tě?“

„Jo, chtěl jsem ukrást podvozek z jednoho tanku a vzít ho tatíkovi na farmu. Přišli na mě náhodou. Měl jsem u sebe baterky.“

„Jaký baterky?“ Saša nechápal.

„No, chtěl jsem ukrást pár baterek a prodat je. Jsou dost drahý. Udělal jsem chybu. Měl jsem jich vzít jen pět, ale já jich vzal dvanáct. No, a tak se mi nevešly do skříňky. Ráno našli u mě pod postelí plný pytel baterek. Tak mě vykopli. A tak jsem jim čmajznul aspoň šroubovák.“ Kješa ukázal prstem na noční stolek a pokračoval: „A ještě jsem si vzal na památku přilbu. Dobře se v ní spí a nemrznou v ní uši.“